

ΑΝΑΘΗΜΑ ΤΗ ΜΗΤΡΙ ΑΓΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΙΔΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τα πορφυρόθερμα αίματα ενθέου ζήλου και χριστομίμητου μαρτυρίου των προμάχων της Αγιωτάτης Ορθοδοξίας συνέγραψαν το «ιερόν βιβλίον της Ορθοδοξίας και Ορθοπραξίας» στην Πόλη και στις αυλές της μαρτυρικής και εκ πορφυρών αιμάτων καθαγιασμένης Μητρός Εκκλησίας. Πουθενά αλλού παρά στην Πόλη της Ορθοδοξίας, όπως πιστοποιεί το βίωμα τούτο ο ένθεος λάτρης της Πολίτικης Ορθοδοξίας και Ρωμιοσύνης Πέργης Ευάγγελος: *«Η Πόλη και η Ορθοδοξία στην Πόλη, δύο θεοκύρωτα δράγματα. Δύο ιδεολογήματα με μυστηριώδη και μυστηριακή περιχώρηση. Και δύο υπέρτιμες και αναφείς ουσίες, που για την κραταιότητά τους η Ρωμηοσύνη προσεύχεται αιώνες. «Αειδίνητον όφλημα», που το επιτάσσει ο «ιερός ανασταθμός» του γένους και της ιστορίας. Αναπνέουμε μέσα σ' αυτό το όφλημα, μέσα σ' αυτό το χρέος. Ούτε εξατμίζεται, ούτε ξεχρεώνεται. Ούτε και λησμονείται. Προσκύνημα καθημερινό μας τα δύο κατεστημένα. Ο γενέθλιος τόπος και η θεοφροσύνη μας. Η Πόλη μας και η Ορθοδοξία... Η περιχώρηση της Πόλης και της Ορθοδοξίας συνεχίζεται. Και η Ρωμηοσύνη «ίσταται και ανθίσταται». Φορτισμένη με τον ιδιασμό της και την αποκλειστικότητά της. Κύρια πύλη ψυχικής διεξόδου της ο Θρησκευτικός εναυλισμός της. Με τον ιδιόμορφο ορθοδοξοκεντρισμό της. Το είδος της «θυσίας μυστικής» της».*

Το Φανάριο ως Μητέρα Εκκλησίας «των του Χριστού πενήτων» είναι το «φανάριο της Ορθοδοξίας» όχι κατά την μία Κυριακή της Ορθοδοξίας αλλά κάθε Κυριακή και κάθε ημέρα σε όλα τα σωτήρια έτη, τα γενόμενα, τα εσώτα και, χάριτι Θεού, τα εσόμενα. Όλα τα εμπειρικά βιώματα της Μεγάλης Εκκλησίας είναι εμβαπτισμένα όχι σε ψευδοείδωλα αλλά στο περίγραμμα της αληθούς και ζωτικής εικόνας του ενσαρκωθέντος Χριστού, την οποία το φανάριο ανά τους αιώνες προβάλλει και αναστηλώνει μπροστά στις ένσαρκες εικόνες του Θεού, τους ανθρώπους της υψηλίου όλων των αιώνων και έως της συντελείας των αιώνων. Η λιτάνευση της Ορθοδοξίας στην Πόλη και στο Φανάρι «εν λόγοις, εν συγγραφαίς, εν νοήμασιν, εν ναοίς, εν εικονίσμασι» (Συνοδικό Ζ' Οικουμενικής Συνόδου) αποτελεί αδιάλειπτη βιωματική εμπειρία ενθέου αναβάσεως και αναστηλώσεως της κατακερματισμένης εικόνας του ανθρωπίνου προσώπου έως ότου θεαθεί και αποκατασταθεί μέσα στην εικόνα του μόνου αληθούς προσώπου του Ιησού Χριστού. Τούτο το μυστήριο δεν γράφει ούτε περιγράφει απλοϊκώς αλλά καταθέτει βιωματικώς ο Πέργης Ευάγγελος: *«Τι πανσθενουργός αυτή η έννοια κι αυτή η ουσία της Ορθοδοξίας! Αυτή η εικονισματική της παράσταση μέσα στο δραματούργημα της Ρωμηοσύνης! Σα να της λέει, είσαι και συ μέσα σ' αυτό το είκασμα, μέσα σ' αυτό το εικόνισμα του μυστηρίου μου... Είσαι μέσα στον αιώνιο εικονισμό της αληθείας. Σαν ένα ανθρώπινο εξεικόνισμα σε μόρφωμα θείο. Πρέπει να υπάρχουν για πάντα... Λες*

κι η ακατάληπτη μορφή του Χριστού της Μονής της Χώρας ήρθε η ώρα της να γίνει καταληπτή. Να βρει την εξήγησή της. Το σύνδεσμά της με μας. Κι ως λόγος του Θεού, να μας μιλήσει για τον ανθρωπισμό της εικόνας. Για τη φιλία μας με την εικόνα που για τη ρωμηοσύνη είναι μέσα στη θέα της Βασιλείας. Αλλά και στη σκιά της Βασιλείας του Θεού. Είναι μέσα στη θέα του μυστηρίου της Μεγάλης Εκκλησίας, που θέτει τη ζωντανή ρωμηοσύνη μπροστά στην ολοζώντανη εικόνα του Χριστού. Να 'χει «προσωπική συνάντηση», κατά το πνεύμα της Συνόδου της Νικαίας. Και να 'ναι «όλη οφθαλμός, και όλη φως και όλη πρόσωπον».

Δυο πρόσωπα, δυο Ιεράρχες του μαρτυρικού Φαναρίου, ο ένας γέννημα θρέμμα της Βασιλεύουσας Κωνσταντινουπόλεως και ο έτερος βλαστός της Φαναριοσκέπαστης Μακεδονίας, ήτοι ο Γέρων Χαλκηδόνας Μελίτων και ο Γέρων Περγάμου Ιωάννης, συνιστούν «ιερόν σύζευγμα» όταν αποφαίνονται ουχί «ex cathedra» αλλά εκ του υπερώου της Μεγάλης Εκκλησίας βιωματικώς και ευθέως, στο μυριάκις διατυπωμένο ανά τους αιώνες και μέχρι σήμερα ερώτημα: «τί εστί Μεγάλη Εκκλησία;». Αποφαίνονται ιεροπρεπέστατα δια της εμπνευσμένης γραφίδος τους, ο ένας με την ατόφια καθαρότητα του Πολίτη Ρωμηού και εμφιλόσοφου μύστου και ο έτερος με την βαθυνούστατη ακαδημαϊκή περινόηση, αλλά αμφότεροι με την θεολογική, την βαθύτατα θεολογική, οντολογική θεώρηση του μυστηρίου της παραδοξότητας της Μεγάλης Εκκλησίας ως πρωτίστως και εξόχως και αυτοθυσιαστικώς ιεροφάντες του υπερτάτου γεγονότος ότι ο περί της Μεγάλης Εκκλησίας λόγος είναι συνάμα λόγος στο μυστήριο της Θείας Ενανθρωπήσεως, του Σταυρού και της Αναστάσεως του Ιησού Χριστού, όπως αιώνες τώρα η Πρωτόθρονος και Πρωτεύθυνος Μεγάλη Εκκλησία αγιοπνευματικώς, μαρτυρικώς και εν μαρτυρία, μυσταγωγικώς και ευχαριστιακώς προσφέρει ως οντολογική πρόταση ζωής στον άνθρωπο κάθε εποχής για να υπερβεί τον μέγιστο και έσχατο εχθρό του, τον θάνατο.

Ο όρος «Μεγάλη Εκκλησία» μέσα από την ιστορική παραδοξότητα που τον εγέννησε, είναι ταυτόσημος ή συνώνυμος με τον υπέρλαμπρο ναό της Του Θεού Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως και συνακολούθως με την μαρτυρικώς καθαγιασμένη Μητέρα Αγία του Χριστού Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, ήτοι του Πρωτοθρόνου και Πρωτευθύνου Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Αναφερόμενος ο αοίδιμος Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνας Μελίτων στην απαρχή τούτου του κατά το περιεχόμενο, τους συμβολισμούς και την οντολογία βαρυσήμαντου όρου «Μεγάλη Εκκλησία», γράφει μεταξύ άλλων τα εξής: «Άκουσον τα οικεία, ίσως επειδή θέλει να τα επανακούση ο ομιλών; Μεγάλη Εκκλησία! Τι σημαίνει; Τι είναι; Προς την όλην ιεράν και μεγάλην υπόθεσιν είναι συνδεδεμένα δυο μεγάλα ιστορικά πρόσωπα. Κωνσταντίνος ο Μέγας και ο Ιουστινιανός. Όμως η Μεγάλη Εκκλησία εξέφυγε της ανθρωπίνης Μεγαλειότητας. Διά τούτο και παρέμεινε και θα παραμείνει Μεγάλη Εκκλησία. Πολλάκις, άλλο είναι η ανθρωπίνη πρόθεσις και άλλο η βουλή και η οικονομία του Θεού. Εις την περίπτωσιν της Μεγάλης Εκκλησίας τα συναμφότερα συνηντήθησαν, ήτοι η ανθρωπίνη πρόθεσις και η θεία βουλή και οικονομία.

Άλλο, αν εις το τέλος η ανεξιχνίαστος θεία βουλή, η υπερβάλλουσα τους σχηματισμούς της ιστορίας, επεκράτησε μυστηριωδώς εις τέλος, άγουσα εις αγνώστους τελικάς εξόδους».

Ο Χαλκηδόνης Μελίτων υπερβαίνει όμως το ιστορικό πλαίσιο ή θεολογικότερα την κτιστότητα του χωροχρόνου εντός του οποίου ανηγέρθη ο Ναός της Του Θεού Σοφίας και τοιουτοτρόπως εγέννησε τον όρο «Μεγάλη Εκκλησία», και εισέρχεται στην θεολογική οντολογία του όρου επισημαίνοντας: «όπως και αν έχη, εν τη όλη ιστορική εξελίξει αυτής, η Μεγάλη Εκκλησία υπήρξεν, από της γενέσεως και μέχρι αυτής της στιγμής κυρίως και κατά βάσιν μία θεολογική έννοια. Μία Χαλκηδόνης έκφρασις του θεανθρωπίνου χαρακτήρος της. Και ιδού διατί. Η Μεγάλη Εκκλησία προσλαμβάνει το όνομα τούτο εξ ενός κτίσματος. Όμως το κτίσμα αυτό δεν είναι τυχαίον. Είναι θεολογικόν επεισόδιον και γεγονός. Κωνσταντίνος ο Μέγας και Ιουστινιανός είναι απλώς όργανα. Ανύποπτα όργανα του θεολογικού δυναμισμού της Ανατολής.

Και τι λέω; Θα ήθελον να είπω της ανθρωπότητος εν τη διατυπώσει της Ανατολής...

Μία κίνησις είναι του ανθρώπου να εκφράση την παρουσίαν και το μεγαλείον του Θεού. Είναι μία πτήσις και μία απόπειρα του πεπερασμένου να συλλάβη το υπερβατικόν, το άπειρον. Μια υποσυνείδητος εξομολόγησις και νοσταλγία διά την αποκατάστασιν της εικόνας του Θεού και την θέωσιν της ιστορίας. Μία αφελής ανθρωπίνη προσπάθεια της ιστορίας. Μία αφελής ανθρωπίνη προσπάθεια είναι να χωρέση εν χώρω τον Αχώρητον. Όμως προσπάθεια που, όσον και αν είναι αφελής, είναι, οφείλομεν να το είπωμεν, αληθής και ειλικρινής.

Η κίνησις, η πτήσις, η απόπειρα, η προσπάθεια επιστρατεύουν, λοιπόν, την γνώσιν και την τέχνην, επί πλέον δε όλην την δυνατήν ανθρωπίνην μεγαλειότητα... και η Μεγάλη Εκκλησία κτίζεται. Και κτίζεται εις δόξαν Θεού. Όμως, ενώ κτίζεται, ο Θεός επεμβαίνει. Και ενώ ο άνθρωπος αναζητών τον Θεόν ανεβαίνει και κτίζει την Μεγάλην Εκκλησίαν, ο Θεός κατεβαίνει και επιθέτει τον τρούλλον, πλήρη από πασχάλιον φως. Και κατεβαίνει μέχρις Άδου, μέχρι των Εσχάτων. Και τότε γίνεται η μεγάλη συνάντησις. Η γνώσις και η τέχνη συναντούν την Σοφίαν και μάλιστα την Του Θεού Σοφίαν, και τα πάντα, ανακεφαλαιώνονται εις της Του Θεού Σοφίαν. Έκτοτε, η Μεγάλη Εκκλησία είναι και παραμένει Μεγάλη, διότι είναι η Εκκλησία της Του Θεού Σοφίας, ανεξαρτήτως και επέκεινα χώρου...».

Ο Ιερώτατος θεσμός της Μεγάλης Εκκλησίας εγκεντρισμένος μέσα στην ιστορία γεννά ιστορία και υπερβαίνει την φυσική ιστορική νομοτέλεια ως μυστήριο παράδοξο, το οποίο μεταμορφώνει τον θεσμό σε πρόταση εν Χριστώ ζωής. Η έννοια του θεσμού ίσως να σημαίνει για πολλούς τον εγκλωβισμό στα δεσμά της ιστορίας, αλλά η Μεγάλη Εκκλησία είναι «το πλέον του θεσμού», αφού πρόκειται για το «μυστήριον της ιστορίας», όπως εύστοχα υπογραμμίζει ο Περγάμου Ιωάννης αναφέροντας ότι πρόκειται για «ένα θεσμό με πλούσιο παρελθόν, που σφράγισε ανεξίτηλα την ίδια την ιστορία της πολιτισμένης ανθρωπότητος και που εξακολουθεί να αποτελεί ελπίδα για το παρόν και το μέλλον του συγχρόνου ανθρώπου... ένα

θεσμό που ακόμη κι αν δεν τον είχαμε δοσμένο από τη χάρη του Θεού, και μάλιστα στο Γένος μας, θα έπρεπε να τον εφεύρουμε. Τί είναι το Οικουμενικό Πατριαρχείο; Το ονομάζουμε θεσμό, αλλά είναι κάτι περισσότερο: είναι ένα ιστορικό παράδοξο, ένα μυστήριο της ιστορίας».

Το παράδοξο του μυστηρίου της Μεγάλης Εκκλησίας ως Πρωτόκλητος Αποστολική Εκκλησία, όπου διαχρονικώς βιούται η «παραδοξότητα της Αποστολικότητας», εκφράζεται με τους μοναδικούς θεοπνεύστους λόγους του Αποστόλου των εθνών Παύλου στην Β΄ προς Κορινθίους επιστολή καθώς αντικατοπτρίζουν τις παράδοξες αντιθέσεις που συνδυάζονται στην εν Χριστώ ζωή της Μεγάλης Εκκλησίας και των διακονούντων το παράδοξο μυστήριο της οντολογίας της. Οι λόγοι λοιπόν του Αποστόλου Παύλου είναι αποκαλυπτικοί της οντολογικής ταυτότητας της Μεγάλης Εκκλησίας στην οποία οι μελανοφόροι μύστες αυτής «εν παντί συνιστώντες εαυτούς ως Θεού διάκονοι, εν υπομονή πολλή, εν θλίψεσιν, εν ανάγκαις, εν στενοχωρίαίς, εν πληγαίς, εν φυλακαίς, εν ακαταστασίαις, εν κόποις, εν αγρυπνίαίς, εν νηστείαίς, εν αγνότητι, εν γνώσει, εν μακροθυμία, εν χρηστότητι, εν Πνεύματι Αγίω, εν αγάπη ανυποκρίτω, εν λόγω αληθείας, εν δυνάμει Θεού, διά των όπλων της δικαιοσύνης των δεξιών και αριστερών, διά δόξης και ατιμίας, διά δυσφημίας και ευφημίας, ως πλάνοι και αληθείς, ως αγνοούμενοι και επιγινωσκόμενοι, ως αποθνήσκοντες και ιδού ζώμεν, ως παιδευόμενοι και μη θανατούμενοι, ως λυπούμενοι αεί δε χαίροντες, ως πτωχοί πολλούς δε πλουτίζοντες, ως μηδέν έχοντες και πάντα κατέχοντες» (Β΄ Κορ. 6, 4-10).

Πολλάκις και μυριάκις διετυπώθη λόγος ορίζων την ταυτότητα της οντολογίας του μυστηρίου της Μεγάλης Εκκλησίας ως «Εκκλησίας των του Χριστού Πενήτων», αλλά ο πλέον εσχατολογικών διαστάσεων ορισμός της Μεγάλης Εκκλησίας γράφθηκε από τον Χαλκηδόνο Μελίτων, ο οποίος μας αποκαλύπτει ότι η Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία είναι «Σκηνίτις Εκκλησία. Ενδημούσα και παρεπιδημούσα. Εις σκηνώματα διάφορα, ταπεινά, όμως πάντοτε Μεγάλη Εκκλησία. Και εις αυτήν την εν ταπεινώσει Μεγάλην Εκκλησίαν από το ουράνιον χρυσοτρίκλινον κατέρχεται ο Βασιλεύς των Βασιλευόντων και εισπορεύεται εις την Μεγάλην Εκκλησίαν».

Όταν ο Χαλκηδόνο Μελίτων κάνει λόγο για το μυστήριο της Μεγάλης Εκκλησίας, αποφαίνεται από το μυστήριο της Θείας Ενανθρωπήσεως και της Θείας Ευχαριστίας. Συνδέει οντολογικά, σύμφωνα με την χαλκηδόνια έκφραση, ήτοι αχωρίστως, αδιαιρέτως, αναλοιώτως και ατρέπτως, τα δύο μυστήρια ως «παράδοξον συναμφοτέρον» γράφοντας την βεβαιότητα της βιωματικής εμπειρίας ότι «το Άγιον Ποτήριον της Μεγάλης Εκκλησίας περιπατεί ανά μέσον των στενωπών αυτής της Πόλεως, επάνω από τα ταπεινά λιθόστρωτά της, και το θυσιαστήριον συνεχίζει την λειτουργίαν της Θείας Ευχαριστίας... εδώ συντηρείται επί αιώνας από του Αποστόλου Ανδρέου, επ΄ αυτής ταύτης της Αγίας Τραπέζης, αστείρευτος ο τίμιος άρτος και αστείρευτον το αίμα του Χριστού».

Στο μυστήριο της Μεγάλης Εκκλησίας εγκολπώνεται και η παραδοξότητα του μυστηρίου της επιβιώσεως της παρά τις πολυκύμαντες και πολύπλαγκτες περιπέτειες της ιστορίας της διότι το μυστικό της δυνάμεως της έγκειται στην

συσταύρωσή της με τον Χριστό, επειδή «ζη ουκέτι αυτή, ζη δε εν αυτή Χριστός». Η Μεγάλη Εκκλησία παραμένει Μεγάλη όχι λόγω του ενδόξου παρελθόντος της, όταν ήταν περιβεβλημένη με την ισχύ του κόσμου και την εξουσία ή επενδεδυμένη με την αλουργίδα πολιτειακών προνομίων και αίγλης μέσα στην «ανασφαλή ασφάλεια» της κρατικής προστασίας, άλλα κυριώτατα επειδή είναι αληθής, ανόθευτος και γνήσια «εν Χριστώ ζωή». Τούτο επιμαρτυρεί ο της Χαλκηδόνας Επίσκοπος Μελίτων: «... απογυμνωμένη πλέον πάσης έξωθεν προνομίας και κοσμικής εξουσίας, επαναανακαλύπτει δι' εαυτήν και αποκαλύπτει εις άλλους την μόνην όντως ασφάλειαν και προνομίαν και εξουσίαν και αίγλην, ήτοι την εν αυτή ζωήν του Χριστού».

Το «συναμφότερον» του αιιδίμου Χαλκηδόνας Μελίτωνος, ο Περγάμου Ιωάννης συνεπιμαρτυρεί ότι το παράδοξο της επιβιώσεως της Μεγάλης Εκκλησίας, εν άλλαις λέξεσιν, είναι το «έλεος του Θεού», το οποίο ουδέποτε αφανίσθηκε από την «ακοίμητη κανδήλα», της, η οποία «αεί φαίνει» υπεράνω της Αγίας Τραπέζης και προ του Συνθρόνου του Αγίου Βήματός της. Ο δε λόγος του Περγάμου Ιωάννου είναι γνήσια Παύλειος και ερμηνεύει το γεγονός ότι η Μητέρα Εκκλησία ζει και θα ζει «ελέω Θεού», γράφοντας: «Ποιό είναι όμως το μέλλον του Οικουμενικού Πατριαρχείου; Για όσους αγνοούν την ιστορία του και παραβλέπουν την παραδοξότητα της φύσεώς του, το μέλλον του Οικουμενικού Πατριαρχείου δεν φαίνεται να είναι ευοίωνο. Τα στελέχη του ελαττώνονται αριθμητικά, άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες με κοσμική υποστήριξη μεθοδεύουν την υποκατάστασή του στην ηγεσία της ορθοδοξίας που του έχουν δώσει οι ιεροί κανόνες της Εκκλησίας, και πολλές φορές η τύχη του, όπως απέδειξαν τα γεγονότα του 1922, της περιόδου 1950-1965 και άλλες περιπτώσεις, εξαρτάται και επηρεάζεται από τους πολιτικούς χειρισμούς αυτής της χώρας, της Ελλάδας. Παραμένει, συνεπώς, το Οικουμενικό Πατριαρχείο ένας ανθρώπινα ευάλωτος θεσμός. Ένας θεσμός που, όπως σε όλη τη μακραίωνη διαδρομή του, κρέμεται κυριολεκτικά από το έλεος του Θεού. Αλλά, αν δεν ήταν έτσι, αν δηλαδή το μέλλον του ήταν ανθρώπινα εξασφαλισμένο; - τότε το Πατριαρχείο μας δεν θα ήταν συνεπές ούτε με την πίστη του, ούτε με την ιστορία του. Διότι η πίστη μας, που επιβεβαιώνει, όπως είπαμε, όλη η ιστορία του Πατριαρχείου μας, δεν είναι άλλη από αυτό που είπε ο Κύριος στον Απόστολο Παύλο, όταν του ζήτησε να τον απαλλάξει από «σκόλοπα τη σαρκί» του: «αρκεί σοι η χάρις μου· η γαρ δύναμίς μου εν ασθενεία τελειούται» (Β' Κορ. 12,9).

Η Μεγάλη Εκκλησία διαχρονικώς βιώνει την «σχοινοβασία» μεταξύ του Σταυρού και της Αναστάσεως. Αυτό το «απερινόητον μυστήριο» της «παραδόξου σχοινοβασίας» αποτελεί το απολύτως απόλυτο «οντολογικό ιδίωμά» της, το καύχημα και ύψιστο προνόμιο της Μεγάλης Εκκλησίας, η οποία είναι Εσταυρωμένη και γι' αυτό «αεί ζώσα» και εν Χριστώ Ανιστάμενη εκ του τάφου. Την φαινομενική αυτή αντινομία ως βιωματική οντολογία Σταυρού και Αναστάσεως, θανάτου και ζωής, δυσφημίας και ευφημίας, δόξης και ατιμίας, ερμηνεύει ο εμφορούμενος υπό του πνεύματος και του φωτός της Μεγάλης Εκκλησίας Χαλκηδόνας Μελίτων, ο οποίος θεολογεί γράφοντας: «Εσταυρωμένη η Μεγάλη Εκκλησία, συσταυρωθείσα τω Κυρίω της και τω Αποστόλω ιδρυτή της. Και τούτο, ουχί απλώς και μόνον από

γενέσεως και καταγωγής, αλλ' υπαρξιακώς και βιωματικώς συνεσταυρωμένη τω Χριστώ και τω Αποστόλω, μάλιστα δε ουχί εν μιά και μόνη περιστάσει και καταστάσει, αλλ' εν ποικίλαις... είναι, ως εκκλησία, μυστήριον Θεού, ότι ο Οικουμενικός ούτος Θρόνος, εν τη εσχάτη αναλύσει αυτού, είναι Σταυρός, είναι ευθύνη και χρέος, είναι συγκατάβασις και ενανθρώπησις, είναι καταλλαγή και αγάπη και ειρήνη – είναι τόπος θεώσεως. Είναι σταυρός, ουχί όμως αυτοσκοπός, αλλ' έξοδος εις Ανάστασιν. Ο σταυρός εφ' ου ο εσταυρωμένος θρόνος, είναι σταυρός αναστάσεως. Και πλέον τούτου. Είναι σταυρός προσδοκών την τελείαν δικαίωσιν εν τοις εσχάτοις, εν τη όλη αποκαλύψει της Αποκαλύψεως του Θεού».

Όταν μάλιστα το άχθος του Σταυρού είναι κατά περίσταση δυσβάστακτο, η Μεγάλη Εκκλησία ευρίσκει την αντοχή και απαντοχή της στο φως της Αναστάσεως, επειδή κατά τον ίδιο Φαναριώτη Ιεράρχη: «το φυλασσόμενον εδώ, εις αυτήν την Μεγάλην Εκκλησίαν, φως της Αναστάσεως και της Ορθοδόξου Χριστιανικής πίστεως, είναι ένα φως δυνάμεως, ένα φως δυναμικόν... και όταν το έλαιον αυτό δεν ήτο αρκετόν διά να συντηρήση το φως αυτό, τότε προσετίθεντο τα δάκρυα της δοκιμασίας και το αίμα της Μαρτυρίας. Αυτό το φως είναι ένα φως αντοχής...».

Όσο ο εντός ή εκτός του Φαναρίου εραστής και μύστης του μυστηρίου της Μεγάλης Εκκλησίας βυθίζεται στην παραδοξότητα της σταυραναστασίμου οντολογίας της, τόσο περισσότερο έμφλογος Θείου έρωτος καθίσταται για να βιώσει το δικός της βίωμα και να μεταμορφωθεί μέσα από την κολυμβήθρα της.

Η Μεγάλη Εκκλησία γράφει ο Περγάμου Ιωάννης «κρέμεται κυριολεκτικά από το έλεος του Θεού» και επιβιώνει, ζει, αγιάζει, μυσταγωγεί και μαρτυρεί Χριστόν Εσταυρωμένον και Αναστάντα εκ νεκρών. Αυτό το «έλεος του Θεού» είναι σε τελική θεολογική ανάλυση η σωτηρία της, η σωτηριώδης ελπίδα της, που επαληθεύει επί αιώνες το του Χαλκηδόνης Μελίτωνος «Προφητικό απόφθεγμα και σοφίας φαναριώτικης βιούμενο απόσταγμα», ότι όντως: «Το Φανάριον είναι η τέχνη του να εξάγη τις εκ των χειριστών δεδομένων το άριστον δυνατόν». Ο ίδιος βαθυνούστατος Ιεράρχης ορίζει και καθορίζει συνάμα με τον μοναδικό και απaráμιλλο εμφιλόσοφο λόγο του και την ένθεη σοφία του: «Και τί είναι το δαιμόνιον τούτο του Φαναρίου;», γράφοντας ως αιώνια Ιερά Παρακαταθήκη στους επιγενομένους «αδιαβλήτους εραστές»: «Και τι είναι το δαιμόνιον τούτο του Φαναρίου; Είναι η ακροτάτη αντίληψις, από κανονικής μακραίωνος εκκλησιαστικής παραδόσεως ποικίλων ιστορικών γεγονότων, περιπετειών και δοκιμασιών της Εκκλησίας και του Γένους θέσις, επιβίωσις και προορισμός εις τον αιώνα του αδάμαντος τούτου της Ορθοδοξίας, της Χριστιανοσύνης και των Ρωμαίων, είναι ό,τι ονομάζεται Οικουμενικός Θρόνος, Οικουμενικόν Πατριαρχείον... μία μυστική και αναξιολόγητος μετά την Άλωσιν αξία, την οποία αναγνωρίζουν μόνον οι πιστοί, οι Προφήται, οι ποιηταί και εκείνοι οι οποίοι συλλαμβάνουν τα μεγάλα μηνύματα και τας καιρίας και κυρίας γραμμάς της ιστορίας ύπερθεν των ρευμάτων της εποχής και του ρου της δημαγωγίας».

Στο πλαίσιο αυτό της εμφιλοσόφου διανοήσεως και σκέψεως του Χαλκηδόνης Μελίτωνος επιπροσθέτει αμεσότερα και ίσως με έναν ρεαλιστικότερο ορθολογισμό

ο Περγάμου Ιωάννης: «Πώς μιά τόσο αρχαία Εκκλησία μπορεί να είναι συγχρόνως και τόσο σύγχρονη; Πώς ένας τόσο αδύνατος εξωτερικά θεσμός χωρίς καμία ουσιαστικά κρατική υποστήριξη, μέσα σε περιβάλλον αλλόθρησκο και με ελάχιστα στελέχη μπορεί να ανοίγεται τόσο πλατιά στον σύγχρονο κόσμο;

Είπαμε: Το Οικουμενικό Πατριαρχείο είναι ένα ιστορικό παράδοξο. Και αυτό μαρτυρεί η όλη πορεία του διά μέσου των αιώνων. Δεν είναι, βέβαια, πάντοτε απαλλαγμένο από λάθη και ατέλειες στους χειρισμούς του. Θα μπορούσε να λειτουργεί πιο οργανωμένα και μεθοδικά. Ωστόσο, παρά τις αδυναμίες του, δεν παύει να αποτελεί ένα φάρο στη σκοτεινή μας εποχή».

Επειδή ο Περγάμου Ιωάννης ως Οικουμενικός Ορθόδοξος Θεολόγος αντιλαμβάνεται σε απόλυτο βαθμό την οικουμενική αποστολή και ευθύνη του Οικουμενικού Πατριαρχείου, το οποίο ως Μεγάλη Εκκλησία είναι το «Ιερώτατον Σκήνωμα» της Ορθοδοξίας, απέναντι στον σύγχρονο κόσμο και ιδιαίτερα στον σύγχρονο άνθρωπο που βιώνει τον αυτομηδενισμό του και την οντολογική ανυπαρξία του, θέτει το μέγιστο ζήτημα το οποίο σχετίζεται με την ουσιαστική επιβίωσή της ως ενός τυπικού και μόνου «θρησκευτικού θεσμού» ή ως ενός ζωογόνου πνευματικού φορέως μιάς άλλης υπαρξιακής προτάσεως ζωής για τον σύγχρονο άνθρωπο. Σε αυτό των υπαρξιακών διαστάσεων δίλημμα ο Περγάμου Ιωάννης είναι απολύτως σαφής γράφοντας σχετικά: «Σήμερα η Ορθοδοξία καλείται να διαδραματίσει ρόλο παγκοσμίου βεληνεκούς, να δείξει ότι διαθέτει απάντηση στα υπαρξιακά προβλήματα του ανθρώπου, να δώσει δηλαδή τη μαρτυρία της στο επίπεδο των ιδεών και αξιών. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο, για να επιβιώσει σήμερα, πρέπει ν' αποδείξει ότι δεν είναι απλώς ένας θρησκευτικός – με τη στενή έννοια – θεσμός, αλλά φορέας ιδεών και αξιών ικανών να διαμορφώνουν ή, έστω, να επηρεάζουν τον σύγχρονο πολιτισμό, όπως ακριβώς έκανε κατά το παρελθόν. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο με την σημερινή ηγεσία του φαίνεται ότι αντιλαμβάνεται την αποστολή του αυτή και στο σημείο αυτό καλούμεθα όλοι να του συμπαρασταθούμε και να το ενισχύσουμε».

Ο Περγάμου Ιωάννης θέτει τον παραπάνω διαλεκτικό προβληματισμό του για την επιβίωση, την ουσιαστική επιβίωση, της Μεγάλης Εκκλησίας στον σύγχρονο κόσμο χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αρνείται την θεσμική υπόστασή της αλλά τουναντίον οριοθετεί με ορθόδοξα θεολογικά κριτήρια την οντολογική θεσμική ταυτότητα και αποστολή και ευθύνη της, επισημαίνοντας χαρακτηριστικά: «Αν ένας θεσμός επιβιώνει ιστορικά μόνον όταν ακούει τους κραδασμούς της ιστορίας και ανταποκρίνεται στις υπαρξιακές ανάγκες του ανθρώπου κάθε εποχής, τότε το Οικουμενικό Πατριαρχείο έχει και σήμερα και αύριο να επιτελέσει ουσιαστική αποστολή. Όπως ήδη είπα, και αν δεν υπήρχε ο θεσμός αυτός, θα έπρεπε να είχε εφευρεθεί. Χωρίς το Οικουμενικό Πατριαρχείο η Ορθοδοξία θα περιπέσει στη δίνη των εθνικισμών, στην καυχησιολογία του παρελθόντος, στην εσωστρέφεια της αυτάρκειας, στην περιφρόνηση του σύγχρονου κόσμου. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο απέδειξε ότι μπορεί να μετουσιώνει το παρελθόν σε παρόν, το παρόν σε μέλλον, το χθες και το σήμερα σε αύριο. Και τούτο, γιατί πέρα από τη θεσμική του ιδιότητα είναι φορέας μίας ανοικτής νοοτροπίας, μίας καθολικότητας και μίας

ευαισθησίας για τον άνθρωπο κάθε εποχής. Και αυτό αποτελεί την κατ' άνθρωπον εγγύηση του μέλλοντός του».

Η Μεγάλη Εκκλησία έχουσα απολύτως συνείδηση της αποστολής της ως οργανικώς συναπτομένη «τω μυστηρίω του Σώματος του Χριστού και της αποστολικότητος» της, και κατά την εύγλωττη ρήση του Χαλκηδόνα Μελίτωνα, «αναθεωρούσα την χθες, θεωρούσα την σήμερα και προθεωρούσα την αύριον, εν προφητική, ως πάντοτε, διαθέσει», «... εύρηται... εν πλήρει επαφή αφ' ενός μεν προς την πραγματικότητα του Θείου αυτής προορισμού, αφ' ετέρου δε προς την πραγματικότητα του κατεπείγοντος και αγχώδους, αιτήματος του συγχρόνου ανθρώπου, και υπέρ ου Χριστός απέθανεν, αυτού του σύγχρονου ανθρώπου, ο οποίος ζητεί σήμερα μίαν Εκκλησίαν άσχετον προς πάσαν πολιτικήν, προς πάσαν κατά κόσμον εξουσίαν, ανεξάρτητον πάσης πολιτειακής προνομιακής μεταχειρίσεως, εσωτερικώς ελευθέραν, έστω και εξωτερικώς από το της δουλείας πρόσχημα, έστω και τον διωγμόν και την κατακόμβην υπομιμνήσκουσαν».

Η απελπισία δεν αποτελεί οντολογικό ιδίωμα της Μεγάλης Εκκλησίας, αλλά η ακαταίσχυντος και ακατάβλητος ελπίδα εν Χριστώ Αναστάσι, διότι είναι «η αύριον του Θεού» μέσα στην ιστορία ως όντως «παρεμβολή Θεού» και «Ιερώτατον παράδοξον μυστήριον».

Τον παιάνα τούτο της επιβιώσεως της Μεγάλης Εκκλησίας κηρύττει ο εμφορούμενος με το πνεύμα της Μεγάλης Εκκλησίας Χαλκηδόνα Μελίτων γράφων: «Από του παλαιού των ημερών και αειζώου τούτου θυσιαστηρίου, ανακαινίζοντες ως αετού την νεότητα ημών, εις ουδέν λογιζόμενοι τα παθήματα του νυν καιρού εκ των ερήμην ημών υπολογισμών και επιπολαιότητων και εξάψεων, και εν τη επί μάλλον και μάλλον αυξανομένη συνειδήσει των φορέων αγιωτάτης πίστεως, ατιμήτου πατρώας κληρονομίας, μοναδικής παραδόσεως και αξιών αναντικαταστάτων, αντιπαρερχόμενοι δε την ευτέλειαν των λογισμών και των υπολογισμών των άλλων εις την εκτίμησιν των αξιών τούτων, και τέλος υπερβαίνοντες την «σοφίαν» των σοφών και των ισχυρών και την χθαμαλότητα των επιβούλων, και αντιδωρούμενοι τοις πάσιν αγάπην και ειρήνην, σταθερώ τω φρονήματι και τω όμματι ατενίζομεν προς την αύριον του Θεού... Και εκείνος εισήλθε του μείναι συν ημίν εν τη κλάσει του άρτου. Και διηνοίχθησαν ημών οι οφθαλμοί. Και μένει μεθ' ημών εν τω θυσιαστηρίω τούτω εις τον αιώνα».

Εκάστη περιπέτεια της Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας υπέρ της Ορθοδόξου Ιεράς Παρακαταθήκης υπήρξε και «έννας τίτλος τιμής», η οποία ως αείφωτος αλουργίδα απαστράπτει φωτίζουσα από του ιστορικού παρελθόντος το παρόν και δια αυτού το μέλλον της Ορθοδοξίας και της επί γης στρατευομένης Εκκλησίας. Το εν αθραύστω οστρακίνω σκεύει Φανάριο ως «Ιερόν Κέντρον της Ορθοδοξίας», όπως άλλοτε διεκήρυξε Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος «*Θεία νεύσει ζωογονεί και συνέχει την υπ' ουρανών ορθοδοξίαν*». Η Μητέρα Εκκλησία της του Κωνσταντίνου Πόλεως ως η πρώτη των Ορθοδόξων Σκοπιά από των αιωνοβίων κρουών της, ως από μυστικής πηγής,

πλουσίας και Καλλιρρόου, αρδεύει με τα νάματα της αγιοπνευματικής εμπειρίας της Ορθοδοξίας τις άνυδρες ψυχές των ανθρώπων της συγχρόνου υλιστικής εποχής και ως «κοινωνία λατρείας και πίστεως... αναπλαστική και αγιαστική, είναι ζύμη η ζυμούσα το κοσμικόν φύραμα και διαπλάττουσα και ανακαινίζουσα και εξαγιαζουσα τας ψυχάς εις βασιλείαν πνευματικήν».

Το μυστήριο της Ορθοδοξίας είναι και μυστήριο της Ρωμιοσύνης εντός της Ιεράς Κιβωτού της Μητρος Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας, η οποία αντέχει και ανθίσταται όπως αντέχει και ανθίσταται η Ορθοδοξία. Σε αυτή την αμφίπλευρη ιερά εικόνα Ορθοδοξίας και Φαναρίου, Ορθοδοξίας και Πολίτικης Ρωμιοσύνης αναφέρεται ιεροπρεπώς ο της Πέργης Επίσκοπος Ευάγγελος: *«Η Ορθοδοξία σαρκώθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Στην πόλη που χώνεψε το πνεύμα των Συνόδων και σφράγισε τον κανόνα της Θεολογίας. Σ' αυτήν έγινε ονομαστή «Ορθοδοξία»... με πρώτους τους άμεσους ακροατές και τηρητές του, τους βυζαντινούς ρωμηούς. Τώρα και οι σύγχρονοι πιστοί του στην ίδια Πόλη, και στον κόσμο οσφραίνονται το ίδιο οσφράδιο, σαν κύρια ουσία της ζωής τους. Αυτή είναι η ξέχωρη διάσταση της Ρωμιοσύνης της Πόλης. Εναγκαλίζεται καθημερινά την εικόνα της Ορθοδοξίας και ξεφυλλίζει ολόκληρη την ταυτόσημη με τον εαυτό της ιστορία, τότε μνημονεύοντας θριάμβους και τότε αναγράφοντας τα σημεία των καιρών... Η ανθιστάμενη Ορθοδοξία αντέχει και μέλπει. Το ίδιο και η Ρωμιοσύνη. Και κάθε «Κυριακή της Ορθοδοξίας» γίνεται και Κυριακή της Ρωμιοσύνης. Και εκπέμπει από το Φανάρι τη «μολπή των αντοχών» και μεσ' από την αντοχή και τη μολπή των δύο, Ορθοδοξίας και Ρωμιοσύνης, κερδίζεται η προς Θεόν παρρησία... Η παραστατική εικόνα της Ορθοδοξίας είναι σχηματισμένη με ψηφίδες που αντέχουν στο χρόνο. Όπως και εκείνη της Ρωμιοσύνης. Για να υπάρχει στον αιώνα, μαζί με τη νοσταλγία του θεϊκού ωραίου και η νοσταλγία της Ορθοδοξίας. Και της Ρωμιοσύνης».*